

Sjednocení aplikační praxe při provádění kontroly provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení

Nejvyšší soud České republiky (NS) vynesl dne 20. března 2017 rozsudek č.j. 21 Cdo 1502/2016-138, který přinesl významný průlom do aplikační praxe při provádění kontroly provozuschopnosti požárně bezpečnostního zařízení. Judikát NS pro tuto činnost nastavuje nová pravidla.

Kontrolu provozuschopnosti, údržbu a opravy požárně bezpečnostního zařízení je oprávněn provádět pouze ten, kdo je „odborně způsobilou osobou nebo technikem požární ochrany“ podle ustanovení § 11 odst. 1. a 2. zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o požární ochraně“).

Uvedené činnosti může odborně způsobilá osoba nebo technik požární ochrany provádět u každého požárně bezpečnostního zařízení bez ohledu na to, kdo je výrobcem konkrétního požárně bezpečnostního zařízení.

NS vyslovil v odůvodnění rozsudku č.j. 21 Cdo 1502/2016-138 právní názor ve věci oprávnění provádět kontrolu provozuschopnosti všech požárně bezpečnostních zařízení technikem požární ochrany bez ohledu na jejich výrobce. Vycházel zejména z výkladu ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) první věty a § 11 zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů (zákon o požární ochraně) a § 7 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) ve znění účinném do 31. 10. 2014.

V zákoně o požární ochraně je v ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) větě první, mimo jiné uvedeno, že právnické a podnikající fyzické osoby jsou povinny obstarávat a zabezpečovat v potřebném množství a druzích **požárně bezpečnostní zařízení se zřetelem na požární nebezpečí a udržívat je v provozuschopném stavu**. Podle ustanovení § 11 odst. 2 zákona o požární ochraně mohou plnění povinností vyplývajících z ustanovení § 5 zákona o požární ochraně **zabezpečovat technici požární ochrany**. Odborná způsobilost k výkonu funkce technika požární ochrany se získává složením zkoušky odborné způsobilosti před komisí ustanovenou Ministerstvem vnitra. Činnost technika požární ochrany může být vykonávána v pracovněprávním vztahu anebo na základě zvláštního zákona, jímž je míněn zejména zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V ustanovení § 7 odst. 3 první větě vyhlášky o požární prevenci, ve znění účinném do 31. 10. 2014, je uvedeno, že provozuschopnost instalovaného požárně bezpečnostního zařízení se prokazuje dokladem o jeho montáži, funkční zkoušce, kontrole provozuschopnosti, údržbě a opravách provedených podle podmínek stanovených vyhláškou o požární prevenci. Dále je v ustanovení § 7 odst. 2 této vyhlášky uvedeno, že při provozu požárně bezpečnostního zařízení se postupuje podle normativních požadavků a průvodní dokumentace výrobce, případně podle ověřené projektové dokumentace nebo prováděcí dokumentace.

NS z citovaných ustanovení dovozuje a v odůvodnění rozsudku č.j. 21 Cdo 1502/2016-138 uvádí, že „držitel osvědčení Ministerstva vnitra ČR o odborné způsobilosti je technikem požární ochrany podle ustanovení § 11 odst. 2 zákona o požární ochraně a je oprávněn zabezpečovat v oblasti požární ochrany plnění některých povinností právnických

osob a podnikajících fyzických osob, které ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) zákona o požární ochraně zahrnují mj. povinnost udržovat instalovaná požárně bezpečnostní zařízení v provozuschopném stavu“. Dále uvádí, že „**pokud je toto oprávnění technikovi požární ochrany přiznáno bez jakéhokoli omezení, zahrnuje i činnosti, tj. kontrolu provozuschopnosti, údržbu a opravy (servis) požárně bezpečnostního zařízení bez ohledu na to, kdo je výrobcem konkrétního požárně bezpečnostního zařízení**“. Podle názoru vysloveného NS nelze oprávnění, podle kterého může výrobce v průvodní dokumentaci k určitému typu jím vyrobeného požárně bezpečnostního zařízení „stanovit rozsah a způsob“ kontroly provozuschopnosti, chápat tak, že může určit konkrétní právnickou nebo fyzickou osobu, která by jako jediná měla výhradní právo provádět kontrolu provozuschopnosti tohoto zařízení. Fakticky tak zrušil omezení, které bylo vázáno na konkrétního výrobce. Stanovení rozsahu a obsahu podmínek pro provádění kontroly provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení v takové podobě by podle jím citovaného názoru mohlo „vést k neoprávněné monopolizaci výrobce určitého typu požárně bezpečnostního zařízení k provádění činností souvisejících s kontrolou provozuschopnosti jím vyrobeného požárně bezpečnostního zařízení, ačkoliv zákon o požární ochraně výslovně opravňuje k provádění těchto činností, bez zřetele na výrobce, kteroukoliv osobu, která je držitelem osvědčení Ministerstva vnitra ČR o odborné způsobilosti, že je technikem požární ochrany podle ustanovení § 11 odst. 2 zákona o požární ochraně“.

Nutno dodat, že k výkonu činnosti techniků požární ochrany mají podle ustanovení § 11 odst. 7 zákona o požární ochraně odbornou způsobilost i odborně způsobilé osoby podle odst. 1 tohoto ustanovení, tj. znalci a znalecké ústavy v základním oboru požární ochrany zapsaní v seznamu znalců a znaleckých ústavů vedených krajskými soudy, fyzické osoby, které jsou absolventy škol požární ochrany nebo absolventy vysokoškolského studia, jehož součástí je ověřovací program pro odbornou způsobilost na úseku požární ochrany schválený Ministerstvem vnitra, nebo fyzické osoby, které složily zkoušku odborné způsobilosti před komisí ustavenou Ministerstvem vnitra. Za odborně způsobilé osoby se považují též příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky vykonávající funkce stanovené prováděcím předpisem k zákonu č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

Uvedený judikát Nejvyššího soudu nemůže aplikační praxe přehlížet. Signalizuje totiž adresátům práva, jak mají být vykládány a aplikovány psané prameny práva. Tento postup je uveden např. v judikátu Nejvyššího správního soudu ČR č.j. 7 Afs 14/2010 – 104 ze dne 29. prosince 2011. Jedná se tedy nikoliv o změnu zákona, ale o změnu pravidel chování adresátů právního předpisu. Změna pravidel upravená judikaturou soudů má být adresáty neprodleně reflektována a respektována, protože tím je sledováno při aplikaci práva dosažení patřičné stability a právní jistoty.

Při výkonu státního požárního dozoru bude za porušení povinnosti označeno každé zjištění, kdy doklad o kontrole provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení bude vydán osobou, která nevlastní osvědčení k výkonu odborně způsobilé osoby nebo technika požární ochrany ve smyslu zákona o požární ochraně.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR č.j. 21 Cdo 1502/2016-138 ze dne 20. března 2017 a rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR č.j. 7 Afs 14/2010 – 104 ze dne 29. prosince 2011 jsou uvedeny v příloze.